

א [נִצַּחַן סָח: ע"ש סט: כ"מ ו. ע"ז סג. תמורה ט. טט: ערכין כ"א, ז] (נִצַּחַן דַּמְקָן, א [נִלְקַחַן קַמָּא], ט [נִצַּחַן דְּרִי'סָה], ס [נִעְלָה לַטַּע], א [נִצַּחַן וְהַמְקָן], ו [מְגִילָה ת. ר"ה ו. קוּיָן פִּיאַ מִיָּא, ח) ערכין כ"ג,

תורה אור השלם

תורה אור השלם
1. וְהִבְאִיָּא הָהוּא אֵין חֹלֵם הַחֲלוֹם הָהוּא יוֹמָת בִּי דְבַר סָרָה עַל יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְהַפָּדָה מִבֵּית עֲבָדִים לְהַדְיָחָךְ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְלַבֵּת בְּהַ וּבִעֲרָתָ דְּרַעַמֵּי מִקְרָבָךְ:

דברים יג ו
2. בִּי יִקְרָא קָן צַפּוֹר לַפִּנְיָן בַּדֶּרֶךְ בְּכָל עֵץ אֵין עַל הָאֶרֶץ אִפְרָחִים אֵין בְּרִיצִים וְהָאֵם רַבְצָת עַל הָאִפְרָחִים אֵין עַל הַבְּרִיצִים לֹא תִחָךְ וְהָאֵם עַל הַבְּנִיִּם: דברים כב ו
3. וְאִישׁ בִּי יִקְדֵּשׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיְיָ וְהַעֲרִיבּוּ הַבֵּתָן בֵּין טוֹב וּבֵין רַע כְּאִשֶּׁר יַעֲרִיךְ אֹתוֹ הַבֵּתָן בֵּין קוֹיָם: ויקרא כז יד
4. לְדוֹר מְזֻמָּוֹר לַיְיָ הָאֶרֶץ וּמְלֹאָהָ תִּבְלָ וְיִשְׁבִּי בָהּ: תהלים כד א
5. וְחָשֹׁב לוֹ הַבֵּתָן אֶת מִכְסַּת הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת הָעֶרְכָּךְ בְּיוֹם הָהוּא קֹדֶשׁ לַיְיָ: ויקרא כז כג

גליון הש"ס

נב" חא מקמי דשמיטה. לעיל דף לט ע"א: רש"י ד"ה דמיחמר הקרבה וכו' להביאו לעורה. ע"י מעילה דף קי ע"א גרש"י ד"ה עד שאל וע"י לעיל דף כב ע"כ מוס' ד"ה והביאו:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א רש"י ד"ה אחייב ליה וכו' שום מזה מנייהו. כאן הסיד' ואח"כ מה"ד דמניא וכו':

מוסף רש"י

פטור מלשלח. דכיון דנטל את הצינים הוא ליה קן מוּמָן (ולקמן קמא). נדר האומר הרי עלי עולה. ולאמן זמן הפרישה חייב באחריותה, נדבה האומר הרי זו ולא קננה עליו (תגילה ח.ו). ונפל הבית. קודם שהחזיק בו גוצר (שורבין כ.).

שילוח הקן פרק שנים עשר חולין

כר קטלא הוא. ומהיכן נמלט: **וצערם הרע**. מזה על כל הפוגע בחייבי מיתה להציאן לנצ"ד כדי לזער רשעים מישראל: **מי מיחייב**. אפילו כשהוא חולין: **אלא דחזא קן בעלמא**. במקום שאין קנוי לו והצינים אינן שלו דהא כל מקום שהצינים שלו אפילו ע"י זכיית חזר המשתמרת לאדם שלא מדעתו

חשיב ליה מוּמָן כהשאל את הפרה (כ"מ דף קב.). **אלא דאגבהינאו לאפרוחים**. וזכה זהו ואקדשינאו ומאחר לאפרוחין קדושים נפטר מלשלח את האס: **וסדר אהדרינאו**. וחזרה האס עליהן: **פטור מלשלח**. דהא כיון דזכה זהו מוּמָן קרינא זהו: **אחייב ליה בשילוח**. כשמאן ומשום דלקדשה בחר הכי לא פקע ליה שום מזה מנייהו א'. דמניא וכו' מוקדשים אין כסוי הדס נוהג בהן כדאמרינן בפרק כסוי הדס (נעיל דף פג.): משום שמיטה שאינה ראויה שאסורים בהנאה: **שחטה ואחר כך הקדישה חייב לכסות**. דחיובא דחיל עליה לא פקע: **רצ אמר**. למרזוי למתני': **במקדיש פירות שזבכו**. גחלות שזבכו למזבח לעולת נדבה ואחר כך כשגדלו אותן פירות מרדו ויאלו וקנוו במקום אחר דמעיקרא כי אקדשינאו ידידה הוא וחס הקדש עלייהו והשתא דמאן לאו מוּמָן הוא ואי הוו חולין הוו מיחייבי. והאי דנקט פירות ולא אמר מקדיש שזבכו ענמנו משום דיונים אינן ראויין אלא כשהן קטנים ורצ לא אמר למילתיה אלא בקדשי מזבח: **דא מוקים ליה אפילו בקדשי בדר הבית**. ואשמועינן רבותא דאע"ג דקדושת דמים בעלמא הוא פטור מלשלח כדאמרן טעמא שאתא מזהו להביאו לידי גוצר: **לא פקעה קדוסייטיו**. במרידתן לא יאלו מכח הקדש: **פקעה קדוסייטיו**. ומיחייבי בשילוח: **לה' הארץ**. אינן אבודין שכלל מקום שהם של הקדש הן: **הא מקמי דשמיטה מר' יוחנן רצו**. הוה קים ליה כיון דמרדה פקעה לה קדושתה וכתר דשמעיה מרבי יוחנן דמריך ליה לה' הארץ ומלוואה קבלה ממנו ומשום הכי פטור במקדיש ואכד: **הא דאמר הרי עלי**. להציאו וכשהפרישה אחר כך נגנזו ואכדו אע"ג דבי גזא דרחמנא הוא לא קיים נדרו: **נדר האומר הרי עלי עולה**. ואח"כ הפרש בהמה ואמר הרי זו לגדרי אס מתה חייב באחריותה הואיל ומעיקרא ארכבה אכתפיה: **דמיחסר הקרבה**. דכי אמר עלי הכי קאמר עלי^א להציאו לעזרה אבל בדר הבית גמרו בהפרשתו ואי משום דלא הביאו ליד גוצר הכל גוצרים הן דלה' הארץ: **וצים זה קרבן**. לבדק הבית שאף הן נקראים קרבן כענין שנאמר (במדבר לא) ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב וקדושת דמים הס: **שור זה עלי עולה**.

אע"ג דאמר זה כיון דקאמר עלי עלי להציאו קאמר וכן צבית לבדק הבית למוכרו להציא דמיו ליד גוצר: **אבל היכא דאיסנהו**. כגון מעות שאכדו בי גזא דרחמנא אינתנהו ואס הוציאן הגנז הוא מעל ועליו לשלמן להקדש: **צערכין**. האומר ערכי עלי והפריש ערכו: **דלא מיסמר ליה בלא עלי**. דלא אפשר למימר הרי זה בלשון ערך דהא עדיין לא קבל חובת ערך עליו: **דאי נימא ערכי**. ולא עלי אמאן רמי האי נדר לשלומי': **אס אמר ערך פלוני**. ולא אמר עלי אמאן רמי: **ועוד פניא**. דחייב באחריותו: **ונסן אס הערכך**. צפודה שדה מקנה מן ההקדש כחייב וחשב לו הכהן את מכתם הערכך עד שנת היובל ונתן את הערכך הו"ל למכתב ונתן אותו או ונתנו מה מ"ל הערכך ש"מ אערכין קמהדר: **לפי שמצינו בהקדשות ומעשר שני שהן מסתללין על המעות**. כשהפריש פדיון ואכד אינו חייב באחריותן דהא כתיב ויסק חמישית כסף ערךך עליו והיה לו [ויקרא סו] ולא כתיב ציה נתינה אלא משהפרישו ואמר הרי זה מחולל על זה נקרא ערך להקדיש דמיו ויאלו לחולין ההקדש: יכול

פרק שנים עשר חולין קלמ.

קלמ.

כיון דמרדו פקעה קדושתיהו. שמעינן מהכא דלוחים ותרנגולים של חולין שמרדו צבעיהם והלכו להן הוו הפקר והמחזיק בהן זכה דהא הכא היינו טעמא כיון דמרדו הוו הפקר ומייצין בשלות: **דוקא** מת ונפלא דריתנהו. לאו דוקא נקט מת דהא שור אפילו נגנז או נאכד נמי חייב באחריותו שהוא קדשי המזבח ולרבי יוחנן נפל נמי לאו דוקא:

לפי שמצינו בהקדשות ומעשר שני בו'. תימה בצליה הקדש מיירי אי דאמר הרי זה מאי איירא דנקט לאחר שנתחללו אפילו הקדש ענמנו נגנז או נאכד אין חייב באחריותו אלא על כרחך דאמר עלי אף על גב דצהקדש גופיה חייב באחריותו כיון שנתחלל אינו חייב באחריות המעות ואס כן מה דאמר יכול אף זה כן היאך דומה ערך להקדש שנתחלל: שסכוי

איחייב ליה בשילוח מקמי דאקדשה דתניא ר' יוחנן בן יוסף אומר הקדיש חיה ואח"כ שחטה פטור מלכסות י שחטה ואח"כ הקדישה חייב לכסות שכבר נתחייב בכסוי קודם שיבא לידי הקדש רב אמר במקדיש פירות שזבכו ומרדו ושמואל אמר במקדיש תרנגולתו לבדק הבית בשלמא שמואל לא אמר כרב דקא מוקים לה בקדשי בדר הבית אלא רב מאי טעמא לא אמר כשמואל אמר לך רב דוקא קפטרי משילוח כגון פירות שזבכו קדשי מזבח נינהו דכיון דקדשי קדושת הגוף לא פקעה קדושתיהו מינייהו אבל במקדיש תרנגולתו לבדק הבית דלאו קדשי מזבח דקדושת דמים בעלמא הוא כיון דמרדה פקעה קדושתיהו וחייבת בשילוח ושמואל אמר^א כל היכא דאיתיה בבי גזא דרחמנא איתא דכתיב לה' הארץ ומלוואה וכן אמר ר' יוחנן במקדיש תרנגולתו לבדק הבית ומרדה אמר ליה רבי שמעון בן לקיש וכיון שמרדה פקעה ליה קדושתה אמר ליה בבי גזא דרחמנא איתא דכתיב לה' הארץ ומלוואה ורמי דר' יוחנן אדר' ר' לקיש אדר' ר' לקיש^א דאיתמר מנה זה לבדק הבית ונגנבו או נאבדו רבי יוחנן אמר חייב באחריותן עד שיבואו לידי גוצר וריש לקיש אמר כל היכא דאיתיה בבי גזא דרחמנא איתיה דכתיב לה' הארץ ומלוואה קשיא דריש לקיש אדריש לקיש קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן דריש לקיש אדריש לקיש לא קשיא^א הא מקמי דשמעיה מר' יוחנן רביה הא לבתר דשמעיה מר' יוחנן רביה אלא דר' יוחנן אדר' יוחנן קשיא דר' יוחנן אדר' יוחנן נמי לא קשיא הא דאמר עלי הא דאמר הרי זו מכלל דר"ש בן לקיש אע"ג דאמר עלי לא מחייב ו^אהתניא^א דאיזהו נדר ואיזו היא נדבה נדר האומר הרי עלי עולה האומר הרי זו עולה יומא בין נדר לנדבה נדר מתה או נגנבה או שאבדה חייב באחריותה נדבה מתה או נגנבה או שאבדה אינו חייב באחריותה אמר לך ריש לקיש הני מילי קדשי מזבח דמחוסר הקרבה אבל קדשי בדר הבית דלאו מחוסר הקרבה אע"ג דאמר עלי לא מחייב ו^אהתנן האומר שור זה עולה בית זה קרבן מת השור נפל הבית אינו חייב באחריותן ישור זה עלי עולה בית זה עלי קרבן מת השור ונפל הבית חייב לשלם ה"מ היכא דמת השור ונפל הבית חייב לשלם דליתנהו אבל היכא דאיתנהו כל היכא דאיתיה בבי גזא דרחמנא איתיה דכתיב לה' הארץ ומלוואה אמר רב המנונא הכל מודים בערכין אע"ג דאמר עלי לא מיחייב מאי טעמא דלא מיתמר ליה בלא עלי היכי לימא לימא ערכי אמאן לימא ערך פלוני אמאן מתקיף לה רבא לימא הריני בערכי הריני בערך פלוני ועוד תניא רבי נתן אומר^א ונתן את הערכך ביום ההוא קדש לה' מה תלמוד לומר לפי שמצינו בהקדשות ומעשרות שמתחללין על מעות שבחולין נגנבו או שאבדו אינן חייבין באחריותן יכול

אע"ג דאמר זה כיון דקאמר עלי עלי להציאו קאמר וכן צבית לבדק הבית למוכרו להציא דמיו ליד גוצר: **אבל היכא דאיסנהו**. כגון מעות שאכדו בי גזא דרחמנא אינתנהו ואס הוציאן הגנז הוא מעל ועליו לשלמן להקדש: **צערכין**. האומר ערכי עלי והפריש ערכו: **דלא מיסמר ליה בלא עלי**. דלא אפשר למימר הרי זה בלשון ערך דהא עדיין לא קבל חובת ערך עליו: **דאי נימא ערכי**. צפודה שדה מקנה מן ההקדש כחייב וחשב לו הכהן את מכתם הערכך עד שנת היובל ונתן את הערכך הו"ל למכתב ונתן אותו או ונתנו מה מ"ל הערכך ש"מ אערכין קמהדר: **לפי שמצינו בהקדשות ומעשר שני שהן מסתללין על המעות**. כשהפריש פדיון ואכד אינו חייב באחריותן דהא כתיב ויסק חמישית כסף ערךך עליו והיה לו [ויקרא סו] ולא כתיב ציה נתינה אלא משהפרישו ואמר הרי זה מחולל על זה נקרא ערך להקדיש דמיו ויאלו לחולין ההקדש: יכול

עין משפט

נר מצוה

ו א מיי פ"ו מהלכות ערכין הל' כב:
ז ב מיי פ"יג מהל' שמעיה הלכה ז סמג
עשין סה טושע"י ד סי' רלב סעיף ה:
ח ג מיי פ"ד שס הל' ג:
ט ד מיי פ"ד מהל' מעשה קרבעת הל' ד:
י ה מיי שס הלכה ה:
יא ו מיי שס הלכה ו וע"ש בדאמר דמי זה עלי:

שיטה מקובצת

שיטה מקובצת
א[דאיתמר מנה זה לבדק הבית. נ"ב ע"י חוס' ערכין דף כ ע"ב:

ו א מיי פ"ו מהלכות ערכין הל' כב:
ז ב מיי פ"יג מהל' שמעיה הלכה ז סמג
עשין סה טושע"י ד סי' רלב סעיף ה:
ח ג מיי פ"ד שס הל' ג:
ט ד מיי פ"ד מהל' מעשה קרבעת הל' ד:
י ה מיי שס הלכה ה:
יא ו מיי שס הלכה ו וע"ש בדאמר דמי זה עלי:

שיטה מקובצת

שיטה מקובצת
א[דאיתמר מנה זה לבדק הבית. נ"ב ע"י חוס' ערכין דף כ ע"ב: